

Socialrådgiveren i psykiatrien

af Anette Skals, Socialrådgiver i Retspsykiatrisk afd. R4, Århus Universitetshospital Risskov

Følgende afsnit vil introducere socialrådgiverens funktion i retspsykiatrien.

Hvad går socialt arbejde ud på?

Det sociale arbejde medvirker til at fremme social forandring og problemløsning i menneskelige forhold. Det støtter det enkelte menneske i at frigøre sig og blive i stand til at øge egen trivsel. Ved hjælp af teorier om menneskelig adfærd og sociale systemer griber socialt arbejde ind på de områder, hvor mennesker og miljø påvirker hinanden. Principperne om menneskerettigheder og social retfærdighed er fundamentale for det sociale arbejde.

Socialt arbejde er baseret på respekten for alle menneskers medfødte værdi og værdighed og de rettigheder, der følger heraf.

Menneskerettigheder
og social retfærdighed

En socialrådgiver fortæller om sit arbejde i retspsykiatrien

En socialrådgivers primære arbejdsopgaver er generelt at rådgive og vejlede borgere med sociale problemer. Sociale problemer kan spænde vidt, det kan være økonomiske problemer, misbrug, boligmangel eller former for fysisk eller psykisk handicap.

Socialrådgiverens opgave er at identificere og analysere det sociale problem, og herefter anviser handlemuligheder til forbedring af den enkelte borgers vilkår.

Når jeg som socialrådgiver identificerer det sociale problem, er det afgørende at vurdere den enkelte patient ud fra den sammenhæng, som han eller hun indgår i, og dermed benytte et helhedssyn.

Sociale problemer

ETIK

Ud over det helhedsorienterede perspektiv på det sociale problem er etisk bevidsthed en grundlæggende del af min professionelle praksis som socialrådgiver. Man skal kunne lide at arbejde med mennesker og være god til at lytte.

SOCIALRÅDGIVERENS OPGAVER

Som socialrådgiver i retspsykiatrien har jeg mulighed for konkret samvær med den enkelte patient. Det kan være i vejledningsopgaver, men det kan også være socialt samvær for at styrke relationen til den enkelte – det man kalder miljøterapeutisk samvær.

Miljøterapeutisk Samvær

Administrativt arbejde

Derudover bruger jeg meget tid på administrativt arbejde. I hverdagen beskæftiger jeg mig med love og bekendtgørelser, fører journaler, da der stilles store krav til dokumentation. Jeg skriver også referater og ansøgninger samt foretager økonomiske beregninger og ser på budgetter sammen med patienterne.

Undersøger problematikker for patienten

Derudover bruger jeg meget tid på at undersøge forskellige problematikker for den enkelte patient. Jeg vejleder i mange forskellige ting som fx opholdsgrundlag i Danmark, at de økonomisk får, hvad de er berettiget til, muligheder for samvær med børn og meget andet. Der er mange opringninger til ministerier, kommunale sagsbehandlere samt private og offentlige virksomheder. Jeg løser altså patienternes akutte og løbende sociale problemer.

Hjælp og kontrol

Mit arbejde som socialrådgiver indbefatter både hjælp og kontrol. Hjælpen omfatter vejledning af den enkelte patient, mens kontrol omfatter, at jeg har underretningspligt, hvis jeg har kendskab til noget, som er i uoverensstemmelse med loven, eller har kendskab til forhold, som kan være uhensigtsmæssige. Dette kan fx være en patient som bliver udskrevet, og i den forbindelse får mulighed for at have hjemmeboende børn. Dette underretter jeg kommunen om, så de er opmærksomme på sagen.

Konkrete arbejdsopgaver i retspsykiatrien

Som socialrådgiver på en retspsykiatrisk afdeling indgår jeg i dagligdagen i et tæt tværfagligt samarbejde. Jeg finder det vigtigt, at socialrådgiveren bidrager med social faglighed i det tværfaglige behandlingsarbejde, da dette højner indsatsen for den retspsykiatriske patient.

Jeg forsøger at have et overblik over samtlige patienters situationer, bl.a. med henblik på videregivelse af oplysninger til samarbejdspartnere. Jeg bliver jævnligt kontakttet af samarbejdspartnere ved eks. Kriminalforsorgen, som skal have en status, på hvordan det går med den enkelte patient.

Tværfagligt samarbejde

Forbereder udskrivelse

Jeg benytter også det samlede overblik over den enkelte patient, når en patient forberedes til udskrivelse. For at have dette overblik deltager jeg i daglige drøftelser, teammøder vedrørende den enkelte patient, supervision og andre tværfaglige samarbejds møder vedr. patienterne.

SOCIAL UDREDNING AF DEN ENKELTE PATIENT

Jeg udarbejder en social anamnese for den enkelte patient. Anamnesen giver et historisk overblik over patientens sociale situation, eksempelvis familie, uddannelse, beskæftigelse etc. Den sociale anamnese benyttes i forbindelse med *mentalerklæ-*

Mentalerklæring: dokument som samler en række psykiatriske undersøgelser.

ringer til brug for retten i en straffesag og indeholder udtalelser til statsadvokaten om den enkeltes forhold. Desuden benyttes dokumentet som redskab for personalet, der arbejder i dagligdagen med patienterne, til at skabe et hurtigt overblik og information om den enkelte.

I forbindelse med udredning af den enkelte patient, indhenter jeg oplysninger fra kommunen, eller andre samarbejdspartnere, så alle relevante informationer bliver noteret.

Kortlægning af patienternes sociale forhold

Kortlægning af patienternes sociale forhold indeholder forskellige ting.

Jeg:

- vejleder patienterne i deres økonomi og hjælper til at skabe et overblik over deres økonomiske situation.
- afklarer patienternes familiemæssige forhold, faderskabssager, samarbejde vedr. eventuelle børn som er anbragt.
- vejleder patienterne i muligheder for uddannelse eller anden form for beskæftigelse.

Dette er blot få eksempler på, hvad der kan være patienternes sociale forhold.

UDSKRIVNING AF PATIENTEN

I forbindelse med udskrivning af en patient har jeg den koordinerende og formidlende funktion i imellem de involverede parter. Jeg indkalder til et udskrivningsmøde, hvor vi udveksler erfaringer og viden om den enkelte patient. Her aftales endvidere, hvilket støtte- og behandlingsbehov patienten har, dvs. hvilke tiltag der skal iværksættes, fx bostøtte, misbrugsbehandling, tilsyn ved Kriminalforsorgen, socialpsykiatrisk bosted, ambulante besøg ved et retspsykiatrisk ambulatorium eller i lokalpsykiatrien. Jeg udarbejder i samarbejde med den behandlende overlæge en udskrivningsaftale, som beskriver og dokumenterer alle aftaler. Herved sikres den bedste overlevering af patienten til næste led i systemet, som skal have den primære kontakt til patienten fremover.

Jeg er socialrådgiver på en retspsykiatrisk rehabiliteringsafdeling. Rehabiliteringen hjælper så vidt mulig den enkelte patient tilbage til en normal tilværelse. Jeg arbejder konkret i rehabiliteringen med et koncept, jeg kalder "Livets skole".

"Livets skole" er samvær med patienterne én til én, hvor vi tager forskellige temaer op, som for patienterne kan være svære at arbejde med, men som er en del af tilværelsen som borger i Danmark. Det kan eksempelvis være at udarbejde forskudsopgørelse og årsopgørelse hos Skat, at etablere kontakt til offentlige myndigheder og lignende.

Udskrivningsmøde

Livets skole

SPARRING

På retspsykiatrisk afdeling er jeg den eneste socialrådgiver, men vi er flere socialrådgivere ansat i retspsykiatrien i Risskov. Vi mødes ugentligt til faglig sparring, udveksling af erfaringer og idéer for at opkvalificere den socialfaglige indsats rundt på de forskellige afdelinger.

Foruden mine konkrete socialfaglige opgaver, er jeg nærværende i afdelingens miljø. Det er en del af mit arbejde at have samvær med patienterne over et spil bordtennis, se en film eller andet i tv eller blot drikke en kop kaffe.

Jeg har mange forskellige arbejdsopgaver, hvilket gør min hverdag uforudsigelig og spændende.

LINK:

Studieordning for Socialrådgiveruddannelsen Århus, 2012:

<http://www.viauc.dk/socialraadgiver/Aarhus/Documents/Om%20uddannelsen/Godkendt%20national%20studieordning%20160112.pdf>